

FOLK OG LAND

NR. 7 — 18. ÅRGANG

LØRDAG 12. APRIL 1969

LØSSALG KR. 1,50

INNSPURTEN I LØBERGSAKEN

Dommen faller først i midten av måneden

Advokat Wiesener peker på at for første gang har NS-meninger kommet den brede offentlighet for øre

Saksøktes konsulent, professor Skodvin opptrer som sakkyndig og objektivt vitne!

Men får ikke medhold av samtidshistoriekollega Sverre Hartmann.

Vi bragte i forrige nummer referat fra første ukes forhandlinger i den såkalte Løbergsaken. Det skulle vise seg at man heller ikke klarte å gjøre seg ferdig uken etter, men måtte ta også noe av den tredje uke tilhjelp. Dagspressen har brakt riktignok svært ensprede referater av det som foregikk i denne tid og vi skal derfor innskrenke oss til å supplere referatene av vitneavhøringen mens vi ikke kan komme inn på den meget omfattende dokumentasjon fra advokat Wieseners side, spesielt i forbindelse med hovedspørsmålet om kapitulasjonsavtalen. Saksøktes vitner har fått svært så god presse når det gjelder alt man mente gikk i favør av Løberg og den autoriserte historieskrivning, så det er naturlig at vi i det etterfølgende legger hovedvekten på de vitner og de punkter som dagspressen gikk over med en harelabb.

MANDAG 17. MARS

Den mangfoldige Sven Arntzen, som vel i kraft av sin befatning med saker og ting mere er partsrepresentant enn vitne, møtte opp igjen for å uttale seg om visse direktiver han hadde gitt i et foredrag for statsadvokater og folk fra Erstatningsdirektoratet dengang han var riksadvokat og dirigerte landssvikoppgjøret. Han hadde ikke husket dette foredrag i siste rettsmøte, men fikk låne et eksemplar av saksøkeren for å friske på hukommelsen. Nå måtte han

vedgå at referatet var autentisk.

Han uttalte seg ellers etter spørsmål av advokat Schjødt om punktet «hjemmefrontterror» og forsikret at «intet sted gikk etterkrigsoppgjøret så ordnet for seg som hos oss.»

Wiesener spurte om det ikke ble opprettet særdomstoler under dette oppgjør, noe Arntzen benektet, hvorefter Wiesener henviste til et dokument fra Justidepartementet hvor man taler om de særdomstoler som skal opprettes i forbindelse med landssvikoppgjøret. Arntzen hadde ingen forklaring å gi på dette.

Så kom Wiesener inn på spørsmålet om tap av almen tillit og Arntzen forsikret at han personlig hadde vært mot denne paragraf, men at den bare ble anvendt i få tilfeller.

Wiesener sa hertil at det var et faktum at den hadde rettsgyldighet og det var det som var det avgjørende. For derved fikk alle tiltalte i folks bevissthet stemplet på seg.

Arntzen hevdet ellers at de bare forekom mishandlinger

i spesielle tilfeller. Når det gjaldt den meningsløse anvendelse av langvarig varetektsfengsel, så hadde han ikke stort å si om det annet enn at det var så stort antall saker under granskning.

Professor Johan Vogt skaper brann i rosenes leir.

Professor Vogt opplyste at hans første befatning med saken var en korrespondanse han hadde hatt med Hewins (offentliggjort i tidskriftet KONTRAST). Senere hadde han påtatt seg en gjennomgåelse og korrigering av boken til Hewins med sikte på en norsk utgave. Han hadde fått henvendelse om dette fra Hans S. Jacobsen. Professoren pekte ellers på at han syntes en byrett ikke var det rette forum for en injuriersak av slik politisk-historisk karakter.

Vogt gikk så over til de 24 korreksjoner han hadde foretatt i den engelske utgaven og som Jacobsen hadde tatt hensyn til i den norske oversettelse. Jeg finner det ikke nødvendig her å komme inn på alle disse, delvis perifere spørsmål.

Man går så over til de 14

punktene som saksøkte har satt opp. Før man går nærmere inn på dem, opplyser Vogt at han har skjelnet strengt mellom fakta og vurderinger. Det han har korrigert er feilaktige opplysninger, mens han ikke har villet gå inn på vurderinger og verdibetonte påstander.

Wiesener spør så hvem Vogt oppfatter som ansvarlig for den norske utgaven.

Vogt: Hewins, med fullmakt til Jacobsen.

Wiesener: Hvorfor har De ikke korrigert pkt. 11 med den siterte påstand om at ingen NS-medlem noensinne har skadet norske jøder, en påstand alle er enige om er feilaktig.

Vogt svarer at den har gått ham hus forbi.

Wiesener går så over til pkt. 7, kapitulasjonsavtalen, og spørsmålet om Norge var i krig etter 10. juni 1940.

Vogt svarer at han anser dette som en utpreget vurderingssak. Krig -- fred er uklare begreper. Vi har krigstilstand i motsetning til reell krig, varm krig kontra kald krig osv. Dette er alt sammen ord, mente Vogt, eksempelvis tolket tyskerne ka-

pitulasjonsavtalen en gang i den ene og en gang i den annen retning, alt ettersom det passet dem. Vogt stilte også et stort spørsmålsteget ved mobiliseringen når bare en brøkdel av de vernepliktige møtte opp.

Wiesener tok så opp pkt. 7 om læreraksjonen og bokens vurdering av denne.

Vogt sa seg enig med boken når den hevdet at læreraksjonen var satt igang av Terboven for å skape større motsetning mellom Quisling-regjeringen og befolkningen.

Om pkt. 10, hjemmefrontterror, sa Vogt at terror er et meget relativt begrep. Den terror vi opplevde fra de tyske okkuperanter under okkupasjonen var ifølge vitnet mild sammenlignet med i de fleste andre tysk-okkuperte land. Man må operere med en gradering av terrorbegrepet. Så man det slik kom også behandlingen av NS-medlemmene etter 1945 inn under begrepet.

Wiesener går så raskt over til neste spørsmål: Har Jacobsen drevet forfalskning i den norske utgaven av Hewins' bok?

Vogt svarer nei til dette.

Wiesener: Er historieskrivning eksakt vitenskap?

Vogt mener at kildegranskning er det, men selve historieskrivningen må bli farvet av det temperament, den ideologi og den bakgrunn vedkommende historiker sitter inne med. Ingen historieskriver av vår historie 1940-45 har vært uengasjert. Vogt bekreftet at det for ham synes at engelsk historieskrivning tradisjonelt mer har vært en blanding av journalistikk og forskning.

Og så har retten ordet. I midten dommer Haugen, på hver side av ham meddommerne Mirjam Thorvaldsen og Gunvor Brøntorp.

(Forts. side 2)

Løbergsaken — —

(Forts. fra side 1)

Vogt karakteriserte ellers Jacobsen ut fra personlig kjennskap som en menneskelig og bra mann.

Wiesener spør så om personen Quisling.

Vogt mener at han hverken var noen stor fører eller noen Judas. «Av alle quislingene var vår Quisling den mest siviliserte.»

På spørsmål om hans oppfatning av NS-medlemsmassen, svarer **Vogt** at den som i alle partier var meget heterogen. Der fantes romantikere, karriermakere, idealister og eventyrere. Derfor ble det også slik at mange etter krigen ble dømt for sine **meninger** og ikke for sine **handlinger**.

Overlege Leikvam om fengselsforholdene.

Neste vitne, overlege **Jon Leikvam** forklarte innledningsvis at han i etterkrigstiden virket som overlege ved alle fengsler i Oslo og at han var med på undersøkelsen av Quisling, hos hvem ingen sjelelige forstyrrelser eller svekkelser kunne konstateres.

På spørsmål fra **Wiesener** bekrefter så **Leikvam** at kostholdet ved fengslene var meget elendig og at NS-fangene for de fleste vedkommende gikk vesentlig ned i vekt. Så var også tilfelle med **Quisling**, uten at **Leikvam** kan oppgi tall for vektreduksjonen. «Men han magret vesentlig av sommeren 1945».

Wiesener: Hadde **Quisling** noen skyldfølelse?

Leikvam: Nei, tvertimot. Og ut fra hans forutsetninger finner jeg da heller ikke det så urimelig.

Når det spesielt gjaldt forholdene i de andre fengsler og på Akershus, svarte vitnet at «Det var over alt så dårlig som det kunne være.»

I denne sammenheng forteller **Leikvam** at han (og den ordinære betjening)

truet med å gå

slik som situasjonen utviklet seg. Imidlertid tror han ikke denne klagen nådde riksadvokaten.

På spørsmål fra **Schjødt** svarer **Leikvam** at han ikke tror det forekom planmessig terror, selv om han hørte om enkelttilfeller. Det var vel mangelen på matvarer som mest førte til de prekære tilstander.

Schjødt spør så om **Quisling** beklaget seg over behandlingen, særlig den siste tid da han satt i tårnet på Akershus.

Leikvam svarer at **Quisling** sjelden beklaget seg, men han fant nok særlig kostskrøpelig. Han ville dog ikke

«bli behandlet bedre enn de andre» — sier **Leikvam** til slutt.

Johan Vogt inn igjen.

Profesor **Vogt** kommer så inn igjen for påny å bli eksaminert av **Schjødt**, som kanskje hadde fått tenkt seg om i mellomtiden. **Schjødt** kommer tilbake til **Vogts** tidligere uttalelse om at kapitulasjonsavtalen og mobiliseringen er saker som begge kan være gjenstand for vurdering.

Vogt fastholder dette.

Schjødt spør så om **Vogt** har foretatt kildegranskning ved sin gjennomgåelse av boken.

Vogt: Nei.

Schjødt kommer så påny inn på dette med «Instituttet for Samtidshistorie» og forsøker å kriminalisere det.

Vogt svarer hertil at alle kan etablere et institutt.

Schjødt kommer inn på lovgivningen av Stortinget etter 1939.

Vogt fastholder at det er et vurderingsspørsmål. Selv om det var juridisk holdbart, var det et politisk maktovergrep.

Schjødt kommer endelig med noen spørsmål om professor **Vogts** forskningsområde og hans kjennskap til folkerettslige forhold, tydeligvis for å mistenkeliggjøre bakgrunnen for hans vitneprov.

Vogt svarer at han har befunnet seg meget med disse spørsmål og bl. a. skrevet en bok.

Dagens møte sluttet med fortsatt dokumentasjon ved advokat **Schjødt**.

TIRSDAG 18. MARS

Dagens rettsforhandling begynte med at rettens forman opplyste at det nå var kommet svar fra general **Buschenhagen** som vedkjente seg brevet til **Jacobsen** av 1963.

Professor Leo Eitinger

kom så i vitneboksen og forklarte seg om forfølgelsen mot jødene. Han var også en av de få som var kommet fra det med livet. Han forklarte seg ellers om senvirkningene av konsentrasjonsleireropphold, men måtte medgi at han også hadde hatt NS-pasienter som led av senvirkning etter det de gjennomgikk i fangeleirene.

Lydbånd for å friske opp stemningen

Da vitnet var ferdig med sin forklaring ville **Løberg** spille lydbåndopptak av **Quisling**-taler med angrep på jødene som et ledd i bevisførslen!

Advokat **Wiesener** sa klart fra hva han mente om den slags bevisførsel. Han ville ikke motsette seg at båndene ble spilt, men han bad om å få forlate rettssalen sammen med sin klient mens dette pågikk for å forberede sakens videre gang. Dette ble innvilget av dommeren.

Dokumentasjon ved Wiesener

Efter at intermessoen med jødehelsen var over tok advokat **Wiesener** fatt på dokumentasjonen. Han tok punktene i tur og orden og startet med de angivelige kontakter **Quisling** hadde med tyskere før okkupasjonen. Det som står i boken angående hendingene forut for okkupasjonen er ikke av ubetydelig karakter, men om det i boken står at det ikke foreligger noe «autentisk» referat av **Quislings** samtaler med prominente tyske personer høsten 1939 og det i originalen står «ord for ord», så er etter min mening oversettelsen mere dekkende enn originalen. De dokumenter som er fremlagt her i retten og som det sies skal bevise ordlyden av samtalen mellom **Quisling** og hans kontakter bærer ikke originalens påskrift, **Rosenbergs** dagbok og andre papirer. Hvorvidt det ble fremlagt originaler av disse ting i saken mot **Quisling** vet jeg ikke, men at de ble tillagt beviskraft er høyst besynderlig.

Advokat **Wiesener** tok så fatt på sin dokumentasjon, som var meget omfattende, men som det vil føre for langt å komme nærmere inn

på her. Han tok for seg **Løbergs** 14 anklager punkt for punkt. Og innimellom fikk man en rekke vitneprov.

Lærer **Norum** hadde tilhørt **Kretsen** (Hjemmefrontledelsen) og hadde vært tilstede på nr. 19 natten før **Quisling** ble arrestert. Han hadde vært der da **Lippestad** forhandlet med **Arntzen**, men hadde ikke hørt om dr. **Foss** før **Lippestad** nevnte hans navn (og altså da i strid med hva andre vitner har forklart må ha nevnt tilbudet til **Quisling** om ærefullt opphold under efterforskningen av hans sak).

Jens Chr. Hauge går god for likvideringene

Neste vitne gjorde tydeligvis et mektig inntrykk på **DAGBLADETS** referent (den samme som angrep professor **Vogt** så voldsomt for det vitneprov han avga,) som slo fast at han holdt hele retten i sin hånd gjennom sin mektige personlighet. Men så var det da også selveste **Jens Chr. Hauge**, sjefen for okkupasjonstidens illegale.

Man fikk først en beretning om hvor vanskelig forholdene var dengang — noe som vel da skulle unnskyldte ting som foregikk — og hvor stor fare det var for borgerkrig. Han vist i den henseende til **Hirdens** alarmenheter som var utstyrt med våpen av tyskerne.

På spørsmål fra advokat **Schjødt**, svarte **Hauge** at det ikke hadde vært på tale å få de tyske «vitner» i **Quisling**-saken fremstillet for den norske rett. Og vi går ut fra at advokaten da ble like rystet som da **Wiesener** ville legge frem brevet fra **Buschenhagen** uten at retten fikk anledning til å kryssekaminere ham.

Det mest interessante i hans vitneprov synes vi dog det var det han svarte på advokat **Wieseners** spørsmål om de «likvideringer» som ble foretatt under okkupasjonen. **Hauge** syntes ikke antallet var stort. Det dreiet seg bare om farlige angivere som satte andre nordmenns liv i fare, sa han, og hevdet ellers at man var så hensynfulle at man ofte lot slike folk transportere over til Sverige istedenfor å ta livet av dem.

Som våre lesere vil vite stemmer dette ingenlunde med våre erfaringer. Vi kunne nevne en rekke eksempler på helt meningsløse slike mord — unnskyld «likvideringer», og ellers tør man kanskje henvise til **Asbjørn Sundes** bok «Menn i mørket».

På spørsmål om hvorfor likvideringene ikke ble efterforsket da okkupasjonen var over, svarte **Hauge** at man ikke ville belaste de menn som hadde måttet utføre dette ytterligere. Man fikk ta ledelsens ord for at det var i orden, sa han. Det var den norske rettstats syn, understreket han henvendt til **Wiesener**. Og det var jo en interessant utdypning av hva en rettsstat er — efter **Hauges** oppfatning.

For vår egen del vil vi tilføye at **Hauges** uttalelser vel må bety at han tar ansvaret for disse gjerninger? Og er det tilfelle, så bør han vel selv rettelig begjære seg siktet for å få saker og ting undersøkt slik praksis vanligvis er i rettsstater. Rent bortsett fra at tyskere som hadde myrdet efter høyere ordre ikke slapp å få mordene efterforsket. De ble og blir til og med straffet for å ha fulgt slike ordre. Og krever man at slike ting fortsatt skal efterforskes i Tyskland (vi minner om **Reinhardt**-saken), så bør man vel selv gå i spissen her hjemme.

Neste gamle sirkushest

var **Ilebustormeren**, fhv. kriminalsjef og nåværende lagdommer, **Lars L'Abée-Lund**, som berettet om sin ledelse av landsvikavdelingen i mai-dagene. Noe nytt å fortelle hadde han ikke. Han påsto at klager fra landssvikfanger over behandlingen ble undersøkt i hvert enkelt tilfelle. Men han nevnte intet om hvilken anledning fangene hadde til å klage uten at det medførte represalier under de rådende forhold.

ONSDAG 19. MARS

Advokat **Wiesener** fortsatte sin dokumentasjon og så dukket det atter opp som «vitne» en av lederne for «de godes» rettsoppgjør, rikspos-

(Forts. side 4)

ÅRSMØTE

i Forbundet for Sosial Oppreisning

holdes fredag 18. april fk. kl. 17 i Grotten Restaurant, Wer-gelandsvn. 5, Oslo.

Adgang har de som har betalt medlemskontingent eller stønad i 1968 eller 1969.

Til behandling foreligger årsberetning, samt regnskap for 1968, valg på uttredende styremedlemmer m. v.

Det vil også bli drøftet andre aktuelle spørsmål, såsom stortingsvalget til høsten, arbeide med utarbeidelse av en okkupasjonens historie, **Løbergsaken** m. v.

Efter møtet blir det selskapeleg samvær på vanlig restaurantbasis.

★ ★ ★

Styrets medlemmer innkalles til møte samme sted kl. 15.

Arbeidsutvalget.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MELSOM, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Hovedsaken

Vi skriver dette før dommen i den celebre Løbergsaken er avsagt — det vil etter hva avisene melder først skje over påske og altså etter at dette nummer har gått i trykken.

Så er det da heller ikke i første rekke dommen som sådan som interesserer oss. Vi kan ikke se at en byrett i Oslo kan være noe passende forum når det gjelder å skjelne mellom galt og riktig i samtidshistorien, og det skal i det hele tatt naturligvis en svært så rakrygget domstol til for å motstå presset fra «the Establishment» i en sak som denne, hvor alle de gamle sirkushestene fra «retts»oppgjørets tid føres frem i manesjen og applauderes iherdig av en ensrettet presse.

Det har jo en viss interesse å se resultatet av en domstols kamp med seg selv og sin samvittighet et kvart århundre etterpå, men dette er jo ikke hovedsaken.

Hva den er slo advokat Wiesener fast i sitt prosedyreinnlegg, idet han pekte på at dette faktisk var første gang et NS-syn på okkupasjonstiden og dens efterspill under rettens beskyttelse slapp frem til en bredere offentlighet.

Ellers er jo hele saken naturligvis satt på hodet. En har faktisk klart å gi den karakteren av en anklage mot Jacobsen for å ha forfalsket samtidshistorien ved å ordne med den norske utgaven av boken til Hewins. I virkeligheten er det jo Løberg og Schjødt og resten av «the Establishment» som har sittet på tiltalebenken ikke bare anklaget for injurier, men også for falsk historieskrivning. Og det de står for og som Hewins har angrepet i sin bok blir ikke sannere om de samme personer som har skapt grunnlaget for, eller skrevet denne falske historie, trer frem i retten som «vitner» i egen sak.

Løbergs fjorten punkter er oss i og for seg komplett likegyldige. Hewins' bok på 400 sider utgjør jo i virkeligheten like mange anklagepunkter mot den historieskrivning Løberg går god for. Det er innlysende at det i en slik bok som den Hewins har skrevet finnes både faktiske feil og vel også feiltolkninger. Det påfallende er at Løberg — etter konferanse med Skodvin? — bare for to punkters vedkommende har funnet frem til noe av historisk betydning. Alt det andre er jo bare betydningsløst pirk. Hvorfor har han så latt alt det andre virkelig brennbare stoffet ligge, f. eks. det om «Elverumsfullmakten» som regjeringen anførte som grunnlag for sin ulovlige lovgivning, og den «majestætsforbrytelse» som marxisten Løberg var så bekymret for da han startet sin kampanje på vegne av den historiske sannhet?

De eneste to kjøttstykkene i Løbergs tynne lapskaus var kapitulasjonsavtalen, som det forekommer oss utrolig at han var lettsindig nok til å trekke frem, og punktet om den mishandling av NS-folk som fant sted i 1945 og utover, enten en nå ville kalle det terror eller noe annet. Det er jo ikke det en kaller det som er avgjørende, men det som faktisk skjedde.

Når det gjelder kapitulasjonsavtalen, som jo har størst interesse fordi straffelovens paragraf 86 er uanvendelig (og dermed også landssvikanordningen) hvis den autoriserte fortolkning av den ikke holder, så har iallfall denne rettssak nå slått offentlig fast at både den tyske forhandler i Trondheim og den tyske øverstkommanderende i Norge, med samt det tyske utenriksdepartement (som man vil påstå oppbevarte en lokal kapitulasjonsavtale for 6. divisjon blant sine statsdokumenter!) fant avtalen folkerettslig bindende som krigsavslutning for Norge. Mot denne

Pastor
John F. C. Green
død

Atter har FOLK OG LAND mistet en av sine gamle, gode venner. Den gang er det den amerikanske prest John F. C. Green som plutselig er revet bort.

Pastor Green var tysk-amerikaner, født i Eckernförde i Schleswig-Holstein i 1892. Han emigrerte til Montana allerede i 1907 og skaffet seg under utrettelig slit sin teologiske utdannelse. Doktorgraden tok han i 1947.

Pastor Green var overordentlig opptatt av det som foregikk i verden, ikke minst på det politiske område, og kampen mot kommunismen ble for ham noe av en hellig plikt. Ikke minst lå Tysklands ulykkelige skjebne ham tungt på hjerte og han var rystet over etterkrigstysklands manglende nasjonale sinnelag og unnfallenheten overfor de oppløsende krefter som han syntes hadde fått fritt spillerum i det gamle fedreland.

Vi traff pastor Green under et besøk han avla i Norge for mange år siden og kontakten fra dengang har vi holdt helt til det siste. Han orienterte oss stadig om det som hendt i USA og forsynte oss utrettelig med blader og avisutklipp.

Det er med den dypeste beklagelse vi hører om hans plutselige død. For pastor Green var i sannhet en stridsmann for Herren, en uforferdet forkjemper for sannhet og rett i en verden i oppløsning.

massive dokumentasjon nytter det ikke at legendeforsvareren professor Skodvin påberoper seg sin historiske ekspertise. Den trekkes jo naturlig nok også i tvil selv av hans kollega, forskningsstipendiat Sverre Hart-

Norges krig

I

Begivenhetene 8.4.—7.6.1940 ble gjennomgått i TV for en tid siden. Det virket ganske velgjørende for en gangs skyld å få innrømmet, at den forløp som de sakkyndige, major Quisling og general Laache, hadde forutsatt og forutsagt ville skje. Objektiviteten var fremherskende, ikke minst fra general Lindbäck-Larsens side.

M. h. t. general Laaches standpunkt og derav følgende tilbaketreden som hærens kommanderende general, så er det tidligere sagt at han unnlot å benytte seg av anledningen til å bli stående i tjenesten utover aldersgrensen (65 år) i ytterligere tre år. På den annen side er det også sagt, at han ble avskjediget av regjeringen. Det siste mangler helt sannsynlighetens preg, fordi regjering og Storting hadde besluttet å søke en ordning med okkupanten som den Danmarks konge hadde fått istand for sitt land.

II

Det er uungåelig at etterfølgerens, general Ruges, militære ettermæle vil bli preget av den forutgående hærordning, som han hadde fått istand og resultatet av den. Det er det eneste som har interesse i denne forbindelse.

mann, som karakteriserte uttalelser av ham som «spekulasjon».

Et annet punkt er at selv om det fremdeles er mulig for historieeksperten Skodvin å hevde en annen oppfatning enn avtalens klare ordlyd tilkjenner, at det altså fremdeles er mulig å strides om avtalens fortolkning, så må det være på sin plass å minne om at særdomstolene dengang konsekvent hevdet at de tiltalte NS-folk «måtte vite» det man altså da fremdeles ikke vet, og uten hensyn til subjektiv skyld idømte dem hårde straffer!

Vi synes det er meget å ha oppnådd en slik åpning i den kompakte fortielse som har rådet hittil og er bare av den grunn fornøyet med at saken kom opp — uansett resultatet. At det for Jacobsen også er andre ting som teller sier seg selv, og det er rimelig at han derfor med større interesse enn oss avventer utfallet av rettens overveielser og sjelekamp.

Felttogets utgang kan ikke legges hverken troppsbealet eller soldatene tillast. Det var mangel på øvelse og moderne våpen. I krigens første dager kom der til den avdeling som lå på Voss en instruks for bruken av en håndgranat, som var påtenkt! Granaten kom aldri tilsyne.)

Forøvrig skal vi ikke være så malisiose å rippe opp i hvorledes krigen kom igang mot statsmaktenes vilje.

III

Omtalen av kapitulasjonen av 7.6.1945 ble et nytt tilfelle av katten omkring den varme grøten. Vi fikk vite om den norske forhandlers angivelige intensjoner, men intet om resultatet utover at offiserene skulle avgi æresord på ikke mer å delta i krigen mot Tyskland. Det som i denne forbindelse er av interesse er resultatet av forhandlingene, den endelige avtale som Norge bandt seg til. Den bør nå offentliggjøres i faksimil i TV, så vel den tyske som den norske tekst. I tvilstilfelle er den første avgjørende.

Dette punkt burde nå myndighetene ha de moralske mot til å oppklare og ikke holde folket i fortsatt uvitenhet om.

Det vil også klargjøre hvorfor Norge ikke fikk noen krigsskadeserstatning for sin deltagelse i den annen verdenskrig.

IV

Som et ledd i Norges krig ble der også gitt noen solskinssituasjoner fra Skotland. Den derværende feltprests bok om livet der fikk vi ikke høre noe om. Heller ikke om soldaten general Fleischers arbeide og endelig.

Olaf Holm.

KRISTNE VENNER

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — Kristne Venner møtes den første fredag hver måned i Colletsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskapielig samvær. Møtetid kl. 19.30.

*Gi meg de brennende hjerter,
som aldri gir tapt for tvil,
som aldri kan kues av mismot
og trues av sorger til hvil,
men møter hver seier, hvert
nederlag
med det samme usårlige smil.*
(Rudolf Nilsen)

*

*Det er umulig å slå en uvitende
mann i diskusjon.*
(William G. Mcdao)

(Forts. fra side 2)

litisjef og senere riksadvokat Andreas Aulie, som tilsynelatende tok seg nidkjært av NS-fangenes tarv. Det kom ikke så mange klager, sa han, og vi viser i den anledning til hva foran er anført. Han medga imidlertid at det iallfall kom klager når det gjaldt Akershus, som var under engelsk kommando! Dog var det jo også der «hjemmestyrker» anbragt som vakter under den nye okkupant Englands kommando. Det var disse folk fra hjemmestyrkene det kom klager over og de ble krevet ombyttet med folk fra utrykningspolitiet fordi de viste seg å være temmelig brutale, sa vitnet. Han påberopte seg også endel krigsrettsaker om mishandling av fanger, men sa intet om de latterlige straffer som ble idømt i de få tilfeller hvor det ble fellelse.

Schjødt: Ble de anklager som Martha Steinsvik satte frem i sin bok bekreftet?

Vitnet: Ja, i noen utstrekning.

Advokaten: Ble noen av disse anklager tilbakevist?

Vitnet: Såvidt jeg husker bare i ett tilfelle!

Når det ellers gjaldt rettergangen mot folk som hadde forbrutt seg mot fangene, nevnte Aulie et tilfelle med en sersjant og en soldat fra Akershus, som ble satt under tiltale. De ble imidlertid frifunnet i Oslo byrett. Høyesterett opphevet frifinnelsen, men ved ny behandling ved lagmannsretten ble de påny frifunnet.

Saxlund redegjør for frontkjempenes syn

Et annet av dagens vitner var konsulent Eivind Saxlund.

Advokat Wiesener: Under hvilke forutsetninger gikk unge mennesker inn i frontavdelinger?

Saxlund: Jeg personlig meldte meg i juli 1941 for å kjempe mot kommunismen. Jeg så det slik at Europas skjebnetime var kommet da Sovjet og Tyskland kom i krig.

Wiesener: Hvilken avdeling meldte De Dem til?

Saxlund: Jeg meldte meg til Legionen. Vi så det slik at Norge var kommet i en meget ulykkelig situasjon ved at vi var blitt okkupert av tyskerne. Slik forholdene var, mente vi at som et ledd i de tiltak som skulle forhindre at Norge ble okkupert av Sovjet, var det riktig av oss å melde oss til fronttjeneste. Vi så på det som en eksistenskamp. Dessuten hadde jo Norge kapitulert i juni 1940 og vi anså det derfor som fullt i overensstemmelse med folkeretten om vi

gjorde fronttjeneste sammen med tyskerne.

Wiesener: — Kan De si noe om Regiment Nordland før 22. juni 1941.

Saxlund: — I en oversikt som ble publisert høsten samme år, het det at 294 nordmenn var tilsluttet Divisjon Wiking, og Regiment Nordland var en underavdeling av førstnevnte. For oss gjaldt det å gjenvinne Norges frihet og et ledd i denne prosess, var gjenoppbyggingen av norske tropper.

Wiesener: — Mener De at det store antall frivillige som meldte seg til Divisjon Wiking kom etter utbruddet av

de frontkjempere behandlet som var invalide?

Saxlund: — Jeg kjenner ikke til noe ved selvsyn, men jeg hørte at flere ble kastet ut av sykehusene.

Wiesener: — Kjenner De til noen form for terror mot frontkjempere i årene etter 1945?

Saxlund: — Ja, ubetinget, spesielt den psykiske terror var utpreget, også i årene lenge etter.

TORS DAG 20. MARS

Den utrettelige Skodvin

Overalt hvor striden står om den autoriserte historie-

bygger på. Hittil har han opp gjennom årene uten innsigelse fra ansvarlig tysk hold kunnet lansere sitt besynderlige syn på det han foretok seg dengang, men nå ble han altså forelagt den tyske forhandlers, general Buschenhagens diamentralt motsatte syn. Ikke rart at generalen syntes å føle seg noe uvel. Han hadde trodd Buschenhagen var død, sa han. Men Rocambole var altså ikke død og trådte nå i brevform frem for den norske general, som betegnet det den tyske motpart sa som «eventyr»!

Buschenhagen anførte i siste brev at når 6. divisjon

Divisjon på Bjørnfjell når den i Trondheim også gjaldt bare 6. Divisjon, kunne generalen ikke gi noe fornuftig svar.

Ulrich Stangs vitneprov

Neste vitne var tidligere legasjonsråd i Berlin før krigen, Ulrich Stang. Dette vitne var innkalt av saksøkeren.

Wiesener til vitnet: — Vil De være så vennlig å forklare Dem om Deres stilling ved legasjonen i Berlin før krigen?

Stang: — Jeg ble ansatt i 1934 som legasjonsråd ved den norske legasjon i Berlin.

Wiesener: — Hadde der ingen militærattaché ved legasjonen?

Stang: — Nei, Norge var det eneste land som ikke hadde militærattaché i Tyskland.

Wiesener: — Hvordan kunne dere få informasjon om militære aktiviteter uten slik tjenestemann?

Stang: — Det var bare gjennom forbindelser med andre lands militærattachéer vi kunne få greie på militære affærer.

Wiesener: — Det har vært antydning, herr Stang, fra andre hold at det ikke var Dem som fikk opplysninger om forestående aktiviteter overfor Skandinavia, men sendemann Scheel?

Stang: — Vi fikk begge to disse opplysninger.

Wiesener: — Meldinger som ble sendt fra legasjonen, til det norske utenriksdepartement, ble disse sendt i ministerens navn?

Stang: — Alle meldinger ble sendt i ministerens navn.

Wiesener: — Kan De huske noe om de varsler som ble sendt fra Berlin til Norge i april dagene?

Stang: — Jeg husker at jeg den 4. april vanket sammen med en rekke lands attachéer på vårt samlingssted. Der sa den nederlandske militærattaché, major Sass til meg: «Nå er det Deres tur. Det er virkelig kommet meg for øre at tyskerne har planer om å gå løs på Nederland, Belgia, Danmark og kanskje blir også Norge angrepet». Jeg gikk rett på kontoret og skrev ned meldingen. Derefter oppsøkte jeg min kollega i den nederlandske legasjon og forhørte meg om han kunne bekrefte den opplysning jeg hadde fått. «Dessverre ja», sa han. Derefter var jeg i den danske legasjon og oppsøkte Kjølens for å høre om han hadde fått opplysningen.

Wiesener: — Når ble neste varsel sendt?

Stang: — Den 7. april. Jeg hadde fått høre at 15—20 tyske skip var gått ut fra Stettin med kurs nordover. Disse skipene var tilsammen på ca. 150 000 tonn. Jeg gav opplysningen til Scheel som telefonerte til Utenriksde-

krigen mellom Tyskland og Sovjet?

Saxlund: — Det er det ingen tvil om.

Wiesener: — Var det noen gang spørsmål om at frontkjempere skulle settes inn på vestfronten?

Saxlund: — Det var det aldri i tale om.

Advokat Schjødt til vitnet: — Husker De Quislings opprop om deltagelse i Regiment Nordland?

Saxlund: — Ja.

Schjødt: — Mener De at det gav inntrykk av at Norge skulle være med i kampen mot England?

Saxlund: — Nei. Situasjonen var jo den at England var slått, Tyskland stod som seirende på Kontinentet. Derfor var den eneste potensielle fiende Sovjet.

Schjødt: — Hvordan er det med invalide frontkjempere eller enker etter disse, får de noen form for økonomisk støtte?

Saxlund: — De som trenger det mest, minst 50 pst. invaliditet, får en viss støtte gjennom tyske Røde Kors, dessuten en minimal støtte fra en frivillig hjelpeorganisasjon.

Wiesener: — Kan De, herr Saxlund, uttale Dem om det forekom mishandling av frontkjempere etter krigen?

Saxlund: — I den cellen jeg ble plassert var vi ti mann og måtte selvfølgelig ligge flere i samme seng med et minimum av sengkler. Dessuten var maten ytterst dårlig. Straffeekseris og apell var vanlig behandling i leiren. Oppstilling med nesen mot veggen og åling på pukksten forekom ofte.

Wiesener: — Varte dette lenge?

Saxlund: — Spesielt ille var det den første sommeren.

Wiesener: — Hvordan ble

legende dukker dens faste forsvarer, professor Magne Skodvin opp. Så også her som en slags blanding av part og vitne for Løberg.

Han ble spurt av advokat Schjødt om det kunne sies at kildeanvendelsen i boken til Hewins var forsvarlig og svarte som forutsett — han hadde jo notorisk bistått Løberg med sakforberedelsen — at det i mange tilfeller kunne reises sterk kritikk. Som eksempel nevnte han bl. a. sitatet fra statsrådsprotokollen i forbindelse med kapitulasjonen.

Når det gjaldt varslene fra den norske legasjon i Berlin, så viste han til UK. Det finnes intet om slike varsler der.

Til «forbauselse for alle» erklærte den faste legende-forsvarer og medarbeider i «motboken» på spørsmål at kapitulasjonen i Trondheim bare gjaldt 6. divisjon. Den norske og den tyske regjering hadde ikke etter hva han visste underskrevet noen kapitulasjonsavtale.

Såvidt vi vet underskrev heller ikke den tyske regjering noen kapitulasjonsavtale i 1945. Det ble gjort av Oberkommando der Wehrmacht slik det for Norges vedkommende ble gjort av Forsvarets Overkommando. Og dog var det vel ingen normale mennesker som av den grunn betegnet den tyske kapitulasjon som lokal.

Roscher-Nielsen trodde Buschenhagen var død!

Som neste vitne hadde saksøkte innkalt general Roscher-Nielsen, mannen som av den norske regjering, gjennom general Ruge, den 10. juni 1940 var befullmektig til å kapitulere overfor tyskerne og hvis senere tolkning av avtalen er det legenden om den fortsatte krig

var nevnt i innledningen til hovedkapitulasjonsavtalen, så var det fordi man ville gi en spesiell militær honnør til 6. divisjon som hadde kjempet så tappert og så lenge. Det betød imidlertid ikke at avtalen skulle være begrenset til å gjelde bare denne avdeling.

Schjødt til general Roscher-Nielsen: Jeg vil begynne med å spørre om De hadde noen fullmakt til å underskrive kapitulasjonsavtalen med tyskerne 10. juni 1940.

Vitnet: — Ja, fullmakten fikk jeg av general Ruge. Jeg vil påpeke at da kapitulasjonsforhandlingene skulle begynne, var det bare 6. Divisjonen som var i kamp. Når det derfor i kapitulasjonsavtalen står «samtlige norske styrker», må dette ikke trekkes ut av sin sammenheng, det vil si de styrker som var i kamp.

Wiesener til vitnet: — Hvem var det som satte betingelsene ved kapitulasjonen?

Vitnet: — Tror De advokat, at vi kunne sette betingelser?

Wiesener: — Nei, det tror jeg ikke.

Wiesener: — Mener De at offiserene kunne og burde gi sitt aresord på ikke å gripe til våpen så lenge verdenskrigen varte, hvis krigen i Norge skulle føres videre?

Vitnet: — Nei.

Wiesener: — Hvilken fullmakt hadde De, herr general, til å forhandle?

Vitnet: — Til å kapitulere.

Wiesener: — Vet De at tyskerne forlangte å få forhandle med en befullmektiget som hadde ubegrenset fullmakt?

Vitnet: — Ja, men for 6. Divisjon.

På spørsmål fra Wiesener om hvorfor det da ble laget en egen kapitulasjon for 6.

partementet i Oslo samme dag ved 6-7 tiden om eftermiddagen. Jeg har senere fått opplyst at da beskjeden kom til Oslo, ble fru Mads- hus, som tok imot den, be- styrtet og ilte til Koht med den, men han sa at han had- de fått så mange slike tele- grammer at han ikke trodde noe på opplysningen. Hvis det som stod der var sant, var det dessuten for sent å gjøre noe med det.

Wiesener: — Vet De om Koht gikk med disse tele- grammer i lommen?

Stang: — Trygve Lie skri- ver i en av sine bøker at Koht ikke meddelte regjerin- gen noe om sine opplysnin- ger. Hambro sa til meg at han ikke ante noe om de opp- lysninger som Koht fikk fra Berlin.

Advokat Schjødt henvendte til tidligere legasjonsråd Stang: — De har forklart Dem overfor UK om saken og De er uenig i de slutnin- ger UK er kommet til. På- står De fremdeles at den fremstilling som står i UK er uriktig?

Stang: — Den er meget farvet.

Advokat Wiesener: — Hva var Deres mening om krigs- tilstanden mellom Norge og Tyskland etter 10.6.1940?

Stang: — Krigen ble av- sluttet denne dato.

Wiesener: — Bidro dette til at De meldte Dem inn i NS?

Stang: — Ja, fordi krigen var slutt.

Wiesener: — De ble vel som andre NS-medlemmer arrestert etter krigen?

Stang: — Ja.

Wiesener: — Hvordan opplevet De fangenskapet?

Stang: — Tilstandene var aldeles forferdelige i leirene. Vaktene drakk seg fulle og skjøt med skarpt i veggene. Maten var fordervet og el- ler dårlig. Det var også til- feller av selvmord p. g. a. forholdene.

Juristene uenige i oppgjørets form

Efter at Ulrich Stang had- de forklart seg meget grun- dig og saklig, ble neste vit- ne innkalt, professor Her- mann Tønnessen.

Wiesener til vitnet: — Så vidt jeg vet var De medlem av det team som intervjuet 150 Oslo-jurister i tiden 1945 —48 angående det norske rettsoppgjøret?

Tønnessen: — Ja.

Wiesener: — Hva mente juristene om krigstilstanden etter 10. juni?

Tønnessen: — De jurister som var forsvarere for NS- folk efter krigen, hevdet at deres klienter ofte var i sterk tvil om Norge var i krig efter 10. juni.

Wiesener: — Hva mener De om den faktiske krigs- tilstand i Norge?

Tønnessen: — Noen krigs- tilstand var det ikke.

Wiesener: — Hvordan opp- fattet norske jurister retts- oppgjøret?

Tønnessen: — Helt til retts- oppgjøret begynte trodde mange jurister at det ville bli OK. Men efter at det hele startet, brukte mange av de intervjuede betegnelser som rettsskandale, skandale o. l. om rettsoppgjøret.

Wiesener: — Var dette en oppfatning også blant dom- merne?

Tønnessen: — Ja, helt opp til Høyesterettsdommere.

Wiesener: — Ble mange av dem som ble rammet av oppgjøret utsatt for me- ningsterror efter kapitu- lasjonen?

Tønnessen: — Ja, så abso- lutt.

Wiesener: — Undersøkte De hvilken emosjonell rolle hevnlyst o. l. spilte?

Tønnessen: — Det var mange som tok avstand fra rettsoppgjøret og kalte det en rettferdiggjørelse av egen skyld.

Wiesener: — Ble De og Deres team utsatt for kritikk fordi dere gikk inn for un- dersøkelsen?

Tønnessen: — Ja, og ut- trykket De bruker er mildt!

FREDAG 21. MARS

Er Skodvin vitne eller konsulent for saksøkte?

Påny dukket professor Skodvin frem som vitne og uttaler seg om hvorledes man skal oppfatte general Buschenhagens brev. Han hevdet at man måtte under- søke alle foreliggende doku- menter for å avgjøre hvor- vidt kapitulasjonen 10. juni 1940 bare gjaldt 6. divisjon eller omfattet hva der stod: Samtlige norske stridskrefter. Selv holdt han da fast ved at den bare gjaldt 6. divi- sjon.

Men så var advokat Wie- sener over ham som en høk: Har De Skodvin vært med på på utforme de 14 punkter som saksøkte anfører som forfalskning?

Vitnet: Jeg ble konsultert av Løbergs advokater og har pekt på en del ukorrekt- heter. En del av disse kjenner jeg igjen i de nevnte punk- ter.

Wiesener: Oppfatter De Dem som en slags advokat for motparten?

Vitnet: Jeg betrakter meg som en uavhengig historik- er.

Wiesener: De er jo profes- sor ved Oslo Universitet. Finnes det en spesiell etikk for statshistorikere?

Vitnet (oppfattet): Jeg vil bestemt protestere mot ut- trykket statshistoriker og avvise at det faktisk at jeg er statsavlnnet embets- mann har hatt noen innfly- telse på mine faglige vurder- inger.

Wiesener: Anser De det som korrekt og faglig for- svarlig at man har latt være — inntil dags dato — på of- fisielt vitenskapelig hold å innhente den tyske forhand- lers forklaring angående ka- pitulasjonen 10. juni 1940?

Vitnet: Det finnes 10 000 personer som ennå ikke har avlagt forklaring i denne sak. Det er jo rent praktisk umulig å få opplysninger fra alle.

Wiesener: Her dreier det seg ikke om 10 000, men om én person: Den tyske for- handler, general Buschenha- gen.

Vitnet avviser dette som et rimelig krav til historisk un- dersøkelse og sier at «man har avtalen å holde seg til». På yterligere spørsmål fra

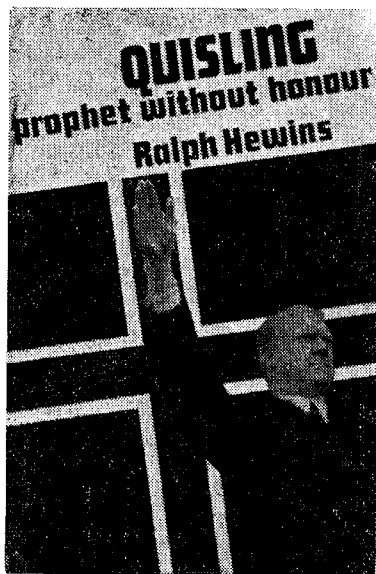
Wiesener om professoren er klar over at den norske for- handler møtte med ubegren- set fullmakt (efter tyske krav), fastholder det profes- sorale vitne at Roscher-Niel- sen forhandlet ut fra norske vilkår, ikke tyske!

Wiesener bemerker hertil at professoren kanskje bør tenke litt over hvem det var som hadde anledning til å diktere vilkårene slik situa- sjonen var, og hva Roscher- Nielsen hadde sagt om det.

Duellen mellom Wiesener og Skodvin var meget skarp og den statsautoriserte pro- fessor ble etpar ganger di- rekte opphisset, særlig da Wiesener mot slutten hev- det at Skodvin gjorde seg skyldig i klisjetenkning. Vit- net viftet med armene og spurte hva advokaten mente med det. Denne svarte at når man ikke er villig til å vedgå at flere tolkninger av ka- pitulasjonsavtalen er mulig, men holder fast ved at den var «klinkende klar for alle», må dette karakteriseres som klisjetenkning.

Amund Hønningstad i vitne- boksen

Konsulent Amund Høn- ningstad fortalte om sin inn- sats som «silkefront»-mann og nevnte at han 12. mai 1945 spredte et krigt hvori han mante til en real og mennes- kelig behandling av de slag- ne motstandere, d. v. s. NS- medlemmene. Skriftet ble sendt alle aviser, radio, myn- digheter, men ble overalt tiet ihjel. Han fortsatte imidler- tid sin kamp mot dette «rettsoppgjør» og krevet at man skulle oppgi den sort- hvit-tenkning en var blitt inn- podet under okkupasjonen, nå da normale forhold skul- le gjenopprettes. Som kon- klusjon slo han fast — efter å ha nevnt skjebnen til tids- skrifter som angrep retts- oppgjøret — at Grunnlovens paragraf 100 om ytringsfrihe- ten ikke eksisterte efter den såkalte frigjøringen.

Stortingsmann Stavang kritiserer atter oppgjøret

Neste vitne var stortings- mann Einar Stavang, for- mann i Stortingets justisko- mite.

På spørsmål fra advokat Wiesener om man fikk man- ge klager fra NS-fanger over behandlingen i fangeleirene, svarer Stavang at meget av det nå har gått ham av min- ne, men det står iallfall fast at det kom endel klager. Han nevnte også eksempel på at klagene var berettiget.

Stavang redegjorde så for sin egen holdning til lands- svikoppgjøret. Helt fra førs- te stund hadde han funnet det rettslige grunnlag ufull- stendig og sviktende. Han pekte i den forbindelse bl. a. på det solidariske økonomis- ke ansvar for NS-folk, som var forkastelig. Det oppsto et kollektivt skyldstempel som Stavang fant urettfer- dig.

Wiesener: Kan man ikke si at dette kollektive lands- svikstempel på en stor grup- pe var terror?

Stavang: Terror er et vidt begrep, men de som var ut- satt for dette følte det nok slik. Ut fra tvilsomme lover ble jo tusener dømt som landssvikere.

Man kommer også inn på kapitulasjonsdokumentet, men Stavang henviser til at det er så lenge siden han befattet seg med dette spørs- mål. Imidlertid vil han iall- fall fastholde at det her må være rum for vurdering og tvil.

Som en kuriositet henvis- ses til at DAGBLADET no- terer Stavangs vitneprov som Wieseners største tri- umf til da.

Håkon Meyer vitner

Neste vitne var Håkon Meyer, der som kjent i sin tid selv ga ut en bok om okkupasjonstiden m. v. «Det annet syn» hvor han ut fra sin politiske fortid og sine spesielle forutsetninger vur- derte forholdene. Det sier seg selv at de slutninger han kom til ikke stemmer over- ens med Ralph Hewins' som hadde et annet utgangspunkt

og en annen politisk bak- grunn. Hewins belaster som kjent meget sterkt det Ar- beiderparti Håkon Meyer tok ledende del i. Hans for- klaring var derfor imøtesett med betydelig interesse.

Han åpnet da også med å erklære at han hadde rea- gert mot mange lettvintheter og unøyaktigheter i boken, men på den annen side ville han så absolutt forsvare sel- ve opplegget i «Profet uten ære». Boken lå sikkert også minst like høyt som historie- tolkningen fra den annen si- de. Når det spesielt gjaldt skildringen av personen Quisling og hans bakgrunn og utvikling ville Meyer gi boken ros. Den har meget klart og riktig og langt bed- re enn den gjengse litteratur på dette område analysert Quisling og hele den politis- ke bevegelse han kom til å lede. Meyer redegjorde så for sin egen utvikling. Han sto før krigen fjernt fra Quis- lings nasjonalromantiske drømmerier, men til tross for disse livsfjerne drag — som han sa — var NS-føre- ren også istand til å ta på seg ansvarsfulle oppgaver. Han hadde manns mot og tro på seg selv. Ut fra plikt- følelse og ikke maktsyke slik som motparten hevder, handlet han 9. april 1940. Under okkupasjonen, fortsatte Meyer, ydet Quisling en ros- verdig innsats. Han ville ikke gå god for alt som da ble foretatt, men mytedannelsen omkring Quisling — på beg- ge sider av frontlinjen — bør nå vike plassen for nyten- ning. «Vi må få Quisling ned på jorden igjen, og få veiene til å møtes», slo Meyer fast.

Ellers gjentok han at bo- kens Quisling-analyse og opplegg var ypperlig, så det er synd at den også kommer med så mye uefterrettelig. «Det er synd at en så god bok er blitt så dårlig», for- mulerte han det.

Når det gjaldt spørsmålet om krig eller fred, svarte Meyer på Wieseners spørs- mål at efter hans oppfatning avsluttet kapitulasjonsavta- len krigen og man kom inn under folkerettens begrep okkupasjonstilstand. Han hadde handlet ut fra dette syn og bl. a. mottatt opp- nevneelse som kommissarisk leder av et fagforbund under okkupasjonen.

På spørsmålet fra Wie- sener om hvorledes han så på dette med terror fra Heime- frontens side, holdt Meyer et hårdt oppgjør med de til- stander som kom til å rå- de. Riktignok var den hår- deste hjemmefrontterror et overgangsfenomen, så en kan kanskje si at boken over- drev litt, men det som skjed- de og som også kunne karak- teriseres som terror var at de verste eksesser efterhvert

(Forts. side 6)

(Forts. side 5)

ble kanalisert over i en «rettergangsterror». Bak fasaden av en rettsstat drev man forfølgelsen videre. Man benyttet en lovgivning som NS-folkene ikke kjente og som de ikke fikk gjøre seg kjent med. Varetektsfangerens vanlige rettigheter var fratatt dem, noen satt opptil 4 år uten dom. Rettssakene var standardiserte og de fleste Meyer hadde snakket med følte seg dømt før de kom inn i rettsalen. Forsvarerne hadde også vanskelige forhold å arbeide under. Som spesielt graverende nevnte Meyer behandlingen av syke og skadede frontkjempere, som man hentet ut fra sykesengene og kastet i overfylte fengsler.

Og så herr Mendelsohn

Trass i anmodningene fra Wiesener om ikke å spille på følelsene ved å fremføre en rekke jøder i retten, hadde saksøkte innkalt lektor Oskar Mendelsohn og lot ham forklare seg om NS' forhold til antisemitismen. Han siterte taler og avisartikler og fortalte at man også i Israel oppbevarte artikler fra salig FRITT FOLK fra dengang. Mendelsohn har naturligvis fått god presse ellers, så vi får henvise interesserte til dagspressens referater.

LØRDAG 22. MARS

Man måtte ta lørdagen i bruk til ekstraordinært rettsmøte med endel korte vitneforklaringer.

Førstebetjent Sørensen fra Oslo Kretsfengsel forklarte seg om behandlingen av Quisling mens han satt der. Han ble behandlet som de andre fanger, sa han. Hvorledes det foregikk på Akershus kunne han ikke uttale seg om.

Så forklarte orlogskaptein E. Steen seg om beretningen i boken om løytnant Bonsak. Hewins hadde ikke fått noen opplysninger av ham om løytnant Bonsaks innsats og senkningen av Blücher.

Major Sødem, som var baterisjef på Oscarsborg 9. april 1940 gjorde et meget sympatisk inntrykk. Han gav en lang og grei forklaring om de rent tekniske forhold i forbindelse med senkningen av Blücher og mente at boken nok gav et fortegnet bilde av det som foregikk. Han hadde ikke lagt merke til hvor Bonsak befant seg da man fyrte løs på Blücher, men i alle tilfeller måtte det være uriktig å gi en enkelt mann æren for denne operasjon. Senkningen av Blücher var ingen enkeltmannsinnsats. Alle gjorde sin plikt og alle har del i æren.

Var battledress norsk uniform?

Under avhøringen av professor Vogt svarte denne på et spørsmål fra advokat Wiesener at han antok hans svoger, kaptein Linge, hadde engelsk uiform da han falt under Måløyraidet. I den anledning hadde advokat Schjødt latt innkalle journalist Asbjørn Barlaup, som forklarte seg om de frivillige nordmenns uiformering. De hadde norske uniformer, sa han, og forklarte det nærmere med britisk battledress med norsk flagg på den ene skulder og «Norway» på den annen. Offiser-

det var en selvstendig norsk enhet?

Schjødt sier at det var fordi engelskmennene ikke kunne uttale «Norge». Vi ville jo bli forstått, sier han.

Han opplyste ellers på spørsmål at det ikke var noen egen norsk bombeskvadron og at han selv ikke hadde deltatt i bombing av tyske byer.

Endelig spør Wiesener noe infamt om vitnet er enig med Løbergs prosessfullmektig når denne hevder at det er absurd å tro at det var krig etter 10. juni.

Schjødt fastholder som

tulasjonen 10.3.1940 omfattet hele det totale norske forsvar. Det kan ikke herske tvil om at Norge i og med denne avtalen ble folkerettslig bundet til ikke å gjenoppta militære aksjoner på norsk territorium. Faktisk var krigstilstanden mellom Norge og Det stortyske Rike dermed bragt til opphør.

Hartmann gikk derefter over til å behandle hvilket syn NS-bevegelsen hadde på situasjonen mellom Norge—Tyskland etter 10.6.1940. Han mente her å kunne påvise en noe vinglende holdning, og pekte på sitater fra Quisling og andre leden-

mål: Hvordan kan en professor i samtidshistorie som herr Skodvin uttale seg så kategorisk, avvissende og selvsikkert om disse spørsmål. Det viser seg nemlig at NS-fronten ikke er alene om sine oppfatninger, en uavhengig og kompetent forsker som Sverre Hartmann ligger nær opp til våre vurderinger i denne sak. De professorale dogmer uttales tydeligvis med en adskillig større selvsikkerhet enn deres fundament skulle tilsi.

Advokat Wiesener starter prosedyren

Efter pausen var det så klart for prosedyren, iflg, reglene er saksøkerens prosessfullmektig førstemann ut med denne. I denne sak altså advokat Wiesener.

Det er bare én ting jeg er redd i denne sak, innledet Wiesener, det er at det skal gå offisiell prestisje i den. Fordi den er så politisk befengt består en fare deri at det juridiske blir glemt eller blir skjøvet til side. Men det juridiske må stå i sentrum, det gjelder her klare injurier fremsatt på offentlige møter. Og når Løberg nå i retten benekter å ha fremsatt flere av de offentliggjorte uttalelser, så forandrer det intet, understreket Wiesener. Ved ikke å ha tilbakekalt dem har han medvirket til spredning av disse injurierende angrep, og dette kommer like klart i konflikt med lovens bokstav.

Advokaten gikk derefter inn på begrepet forfalskning, og understreket dets karakter av bevissthet fra forfalskerens side. Et så stringent språk som det tyske skiller klart mellom «falsch» og «verfälscht». Følgelig er det i denne sak ikke nok å føre bevis for objektive feilaktigheter i «Profet uten ære», fortsatte Wiesener, man må også bevise en bevissthet herom hos den som er ansvarlig for feilene og den ansvarlige må være Jacobsen. Bevispyramiden kan altså deles opp på følgende måte:

- 1) Bevise objektive feil.
- 2) Bevise at disse feil er vesentlige, man kan jo ikke hyle opp om historifor-falskning hvis det dreier seg om rene bagateller.
- 3) Bevise at feilene stammer fra Jacobsen.
- 4) Bevise at Jacobsen har fremsatt feilene bevisst.
- 5) Bevise at Jacobsens forsett er kvalifisert.

Man kan skjelve mellom de tre første og de to siste punktene, slo Wiesener fast, de første er på det objektive plan, de siste på det subjektive. Og, som nevnt, det subjektive er sakens kjerne, det andre er uvesentlig. Men det som har skjedd i denne sak er at motparten stort

Løbergsaken — —

ene bar også distinksjonene annerledes enn de britiske. «Vi følte oss som en norsk avdeling og var stolte over å opptre i egne uiformer.»

Wiesener: Vil De si at en norsk frontkjemper som hadde tysk uniform men med norske kjennemerker gikk i norsk uniform?

Vitnet: De hadde jo gått over til fienden, de jo — —

Advokaten: Svar på det jeg spør om! Deres (engelsk-nordmennenes) uniformer var jo de engelske.

Vitnet hadde ikke noe å svare til dette.

Schjødt mener at dette at de norske frontkjempere hadde den tyske ørn på uniformen betegner en avgjørende forskjell!

Jacobsen påviser så at general Fleischer i boken «Efterlatte papirer» betegnet de norske avdelinger som værende under britisk kommando og peker også på det faktum at underoffiserene bar engelske vimpler.

Barlaup forsøker å bortforklare dette med at general Fleischer «var bitter etter krigsoperasjonene i Norge og han forsto også dårlig engelsk — — —».

Så dro selveste advokat Schjødt inn i vitneboksen for å berette om sin krigsinnsats i Little Norway og som flyver. Det var atter uniformsspørsmålet som skulle utdypes. Han forklarte at man hadde blå battle-dresser med de samme kjennetegn som Barlaup hadde skildret. Man opptrådte aldri i rene engelske uiformer og lønn fik man fra det norske hovedkvarter i London. Men rent operativt var man under kommando av Royal Airforce, innrømmet Schjødt.

Wiesener: Hvorfor sto det «Norway» på skuderklassen når det skulle markeres at

vitne at han selv aldri var i tvil, og da så!

MANDAG 24. MARS

Sverre Hartman går mot Skodvin: Kapitulasjonen var ikke lokal.

Dagens vitneforklaring var sakens siste og nok også en av de mest tungtveiende. Det var statsstipendiat i historie, Sverre Hartmann, som avgav en lengre forklaring omkring kapitulasjonsavtalen og bakgrunnen for denne. Hans utredning kom på de mest fundamentale punkter til å avvike fra de professorale påstander herr Skodvin kom med på fredagens (21.3.) rettsmøte.

Hartmann slo nemlig fast at etter hans vurdering var kapitulasjonen den 10. juni 1940, ment å gjelde hele det norske forsvar. Når man i dokumentet snakker om «... die gesamten norwegischen Streitkräfte» så er det ingen tilfeldighet. «Gesamt» er på tysk det sterkeste ord for det totale, det absolutte, understreket Hartmann. Det er i det tyske sprog synonymt med ord som «allezusammen». Videre viser det faktum at den norske forhandler møtte med ubegrenset fullmakt fra Forsvarets Overkommando (som videre hadde fulmakt fra regjeringen) at det her ikke er tale om 6. divisjon alene. Der var jo ikke noe organ for 6. divisjon til stede, fortsetter Hartmann. Og det faktum at man i avtalens innledning nevner denne divisjon var jo bare for å knytte en honnør til denne som siste kjempende divisjon. Det er ingenting ekstraordinært i det. Endelig kom Hartmann inn på samtaler han hadde hatt med gen. von Falkenhorst i 1953, og med gen. Buschenhagen i 1955, hvor begge gav uttrykk for den oppfatning at kapi-

de menn innen partiet, som viser at der tildels rådet den oppfatning at det var en slags krigstilstand mellom de to land også etter 10. juni. På spørsmål fra Wiesener understreket imidlertid Hartmann at det her dreiet seg om en krigstilstand de jure: En krigstilstand mellom Norge som stat og Tyskland som stat, d. v. s. mellom de to staters regjeringer.

Schjødt ville så vite om ikke utelatelset av spesifisering «(die gesamten Streitkräfte) zu Land, in der Luft und zu Wasser» i den endelige avtale, er et bevis for at kapitulasjonen ikke var så altomfattende som Hartmann ville ha det til. (I et tysk forhåndsutkast var denne formuleringen med).

Hartmann svarte til dette at i enhver oppsetting av et offentlig dokument vil der foregå omformuleringer, og forenklinger. Utelatelsen av den nevnte formulering var en ren filologisk finpussing, fastholdt vitnet, det forandrer intet ved meningen i dokumentet.

Schjødt pekte så på Skodvins tidligere forklaring, hvori denne hadde fremholdt som et vesentlig punkt nettopp utelatelset som vi her har vært inne på. Hartmann svarte hertil nokså kort at dette var å anse som «spekulasjon» fra professorens side.

Efter denne for Schjødt nokså begredelige fagmannsuttalelse, forsøkte samme advokat å få Hartmann til å uttale seg negativt om boken på andre punkter. Dette protesterte Wiesener imot, det hadde jo intet med det spørsmål å gjøre, som Hartmann skulle gi forklaring om.

Hartmann forlot så salen og man sitter uvilkårlig igjen med det påtrengende spør-

sett har beveget seg på det objektive plan. Jacobsen har ikke vært nødt til å gå inn på den objektive riktighet i de anførte punkter. Men det er i pakt med hans aktive natur å møte motstanderen på åpen mark, sa advokaten videre. Dermed har vi for første gang etter krigen fått et oppgjør mellom de to gamle fløyer, for første gang har NS-meningen, under rettens beskyttelse, kommet den brede offentlighet for øre. Det fantastiske har skjedd at man har fått en fri dialog mellom partene.

Og dialogen bør ha vist at vi her har svært divergerende oppfatninger, men ingen har rett til å karakterisere den ene part som forfalsker. Hewins bok er skrevet med aller beste intensjoner, sa Wiesener videre, av en engelskmann som i 1945 ville gjøre kort prosess med Quisling. Og alt det arbeide som Jacobsen har nedlagt i utgivelsen av en norsk utgave viser at han har gjort sitt for å korrigere de feil som fantes i originalen. Han kontaktet professor Vogt til å finne feil i den engelske utgave, han rådspurte Amund Hønningstad, foreviste korrektur til berørte parter, undersøkte kilder og gjorde i det hele tatt så mye som man kunne forlange av en privatmann. Og vel å merke en privatmann som ikke har hele det offentlige apparat i ryggen, men én som tilhørte den utslåtte part. Og her står skolemesteren professor Skodvin og anklager Jacobsen for ikke ha vært fullkomment nøyaktig, fullkomment objektiv. Denne offentlige professor, som etter de opplysninger vi i denne sak har fått selv ikke oppfylder kravene til objektivitet. En mann som er så velsignet i pakt med de offisielle versjoner, som seiler i sol og medvind, fra ham skal vi få beklagelser over manglende objektivitet! Men det er ikke alltid sannheten seiler i samme retning som professor Skodvin, slo Wiesener sarkastisk fast.

Selvfølgerlig inneholder boken en tendens, fortsatte advokaten. Kan man annet vente, når skipet hele tiden etter okkupasjonen har hatt en så ensidig slagside. Den er et forsøk på å få en balanse i bildet, et pip mot den propaganda som velter inn over oss fra presse, radio og offentlige institusjoner. Kan man da vente en absolutt objektivitet, at boken gir plass til den klisjétenkning som vi på dette område er vant til. Nei, mente Wiesener, det kan man ikke vente av sannhetssøkere i en så ut satt kampsituasjon. Boken bør bidra til at begge ytter-synene på Quisling forlates, og til at behandlingen av

NS-folkene tas opp til revisjon. Og det bør ikke automatisk oppstå slik hets når noen avviker fra massesynet.

Endelig kom Wiesener inn på at der hos Løberg ikke behøves påvist subjektiv skyld i denne sak, da § 247 som han vil gjøre gjeldende setter opp klare objektive kriterier. Dette er jo heller ingen straffesak, hvor subjektiv skyld må bevises.

Wiesener gikk så over til den endelige behandling av de 14 anførte punkter, hvor han tok for seg de tolv «småpunkter», som han kalte dem, i første omgang. Vi finner liten grunn til å ta dette i detalj da Wiesener ikke kom med noe vesentlig nytt ut over det som tidligere er fremkommet i saken. Han viste til de fremsatte vitneprov, til den ulike vurdering som de aller fleste av disse punkter tidligere har vært ut-satt for, til de kilder fremstillingen har, og hvorvidt det er Jacobsen som har kommet med de påståtte forfalskningene. I de aller fleste tilfelle er det nemlig ikke tilfelle.

Det eneste nye som kom frem var at Schjødt-Løberg har frafalt forfalskningspåstanden om tidspunktet for offentliggjørelsen av den britiske note til Norge ang. minneutleggelsen i BBC. Det viser seg at det tidspunkt boken her opererer med er det riktige. Bortsett fra at dette er et typisk eksempel på det utrolige flisespikkeri Schjødt-Løberg har utført for å finne frem til «historieforfalskninger».

De to store punkter, 7 og 10 som gjelder kapitulasjonsavtalen, ville advokat Wiesener ta opp til behandling på morgendagens rettsmøte.

TIRSDAG 25. MARS

Advokat Wiesener fortsatt sitt prosedyreinnlegg med å ta for seg punktet om hjemmefrontterror kontra Gestopoterror og understreket at de naturligvis måtte få forskjellig form, bl. a. fordi høyesterettsjustitiarius Paal Berg jo proklamerte rettsstaten i maidagene 1945.

Så tok han for seg det viktigste punktet, det om kapitulasjonsavtalen. Han innledet med å si at spørsmålet om det var krig i Norge etter 10. juni 1940 eller ikke har vært heftig debattert. Pressen og myndighetene har kategorisk hevdet at krigen fortsatte uten å ville høre på dem som hevdet et annet syn. Grunnlaget for hele rettsoppgjøret var jo hvorvidt krigen varte ved etter 10. juni 1940. «Jeg er helt overbevist om», sa advokaten, «at på norsk territorium var det etter 10. juni ikke faktisk krig.»

For at de tiltalte i lands-svikoppgjøret kunne dømmes etter § 86 i straffeloven, måtte det være dem bevisst at krigen fortsatte. Men det ble brukt klisjéer for å få alle dømt uten at det i hvert tilfelle ble undersøkt om tiltalte faktisk var seg bevisst at krigen fortsatte. Advokat Hauge har ingen rett til å forutsette som en selvfølge at alle visste at krigen i Norge fortsatte.

Når Skodvin uttaler at det er åpenlyst at krigen fortsatte, så tar han for seg bare ett eller noen få punkter som støtter opp om denne hypotesen. Den måte å drive historisk forskning på kan sammenlignes med historien om mannen som sto under en lykttestolpe og lette etter klokken sin. En passerende som skulle være mannen hjelpelig, spurte om han kunne hjelpe ham med noe. Mannen sa da at han lette etter klokken sin. Etter fem minutters leting ble den sist ankomne utålmodig og spurte om det var sikkert mannen hadde mistet klokken der. «Nei», svarte denne, «det var bak fabrikkbygningen der, men det var så mørkt der borte.»

Det som har kommet frem her i retten er nok til definitivt å avlive myten om fortsatt krigføring i Norge. De «norske styrker» i Skotland var under britisk kommando.

Advokaten pekte på at ordet «samtlige» var falt bort i oversettelsen av kapitulasjonsavtalen som ble fremlagt i Skanckesaken. I denne sak fremsto tre regjeringsmedlemmer og avla ed på at de ikke hadde sett kapitulasjonsavtalen, som de selv hadde satt navnetrekket sitt på. Under ingen omstendighet kan de feil som finnes i Hewins' bok sammenlignes med de feil som statsapparatet har gjort seg skyldig i.

Efter å ha omtalt Jacobsens akademiske løpebane konkluderte han så med at den norske utgaven av boken «Quisling — profet uten ære»

«Quisling — profet uten ære»

boken som alle snakker om og som Oslo byrett nettopp har behandlet er det ikke mange eksemplarer igjen av nå. Vi har fremdeles noen ganske få på lager.

Pris kr. 20,— + porto kr. 0,90 mot forskuddsbetaling. Ved oppkrav kommer gebyr i tillegg.

FOLK OG LANDS
BOKTJENESTE
Boks 3214, Oslo 4
Postgiro 1 64 50

ikke inneholdt feil av betydning og at Hans S. Jacobsen ingen forfalsker er.

Kaldt gufs fra 1945

Advokat Schjødt fikk så ordet til sitt prosedyreinnlegg. Vi skal ikke kaste bort meget plass på det her, dels fordi det bare inneholdt gammelt nytt og dels fordi han har fått slik usedvanlig rommelig spalteplass i dagspressen — spesielt da i AFTENPOSTEN og i DAGBLADET.

Sistnevnte blad ble så begeistret over innlegget at det gledestrålende slo fast at han kom med «kraftig angrep mot nazistene» og at han leverte «sviende prosedyre». Og det siste skal være sant og visst i alle måter. En merket formelig svovelrøken fra de såkalte rettsforhandlinger i 1945 og kalde gufs fra aktoratet i Quislingssaken. En måtte faktisk igjen konstatere riktigheten av det gamle ord at eplet ikke faller langt fra stammen. Skjønt det kanskje var riktigere å slå fast at han talte for sin syke mor, som det også heter. Man hadde jo nemlig uvilkårlig inntrykk av at det han avleverte ikke spesielt var en forsvarstale for Sverre Løberg, men en forsvarstale for det de på «den andre siden» — og ikke minst aktoratet i Quislingssaken — begikk dengang.

Vi skal ikke gjøre Annæus Schjødt den yngre noen urett og gjengir derfor — men riktignok til skrekk og advarsel for likesinnede — det avslørende avsnitt av hans prosedyre etter referatet i AFTENPOSTEN:

— Det er riktig at det finnes et skille mellom de mennesker som var NS-folk under krigen og den øvrige befolkning (!), sa advokat Schjødt — men dette skille grunner seg ikke på usakelighet, på gammelt hat eller hevngjerrighet. (Men kanskje på angstbiteri? Vår bemerkning) Det er klart at man den gang reagerte på den mindretallige gruppe som sviktet nasjonalt i en avgjørende konflikt, men at det er utløpere av denne reaksjon fremdeles idag, bygger ikke så meget på den nasjonale svikt. Den har sin årsak i en følelse og bevissthet om at de som sto på fiendens side, begikk forræderi mot vår rettsstats prinsipper (!), man føler deres holdning som en uopprettelig moralsk svikt!

Advokaten understreket at det idag ikke var snakk om å utelukke de personer som kom ut på den gale siden i krigstiden, det var snakk om å distansere seg fra dem (!) Dette faktum, om det enn måtte være be-

klagelig, kom ikke til å opphøre så lenge krigsgenerasjonen eksisterte!

Sa Annæus Schjødt, og det tror vi i det lange løp vil bli et avgjørende innlegg fra forsvarerne av de gamle legender — hos anstendige mennesker da! Det avslører iallfall på en uhyggelig måte hva det er de står for disse de gamle angstbitere som forsvarer sitt rettsbrudd fra dengang.

Ellers tuslet Schjødt med sine latterlige punkter og gjentok sine tidligere påstander om at de representerte «historieforfalskning.» Boken til Hewins var full av beskyldninger om «falsk» historieskrivning, sa han, og da måtte da Løberg ha rett til å svare med samme mynt og beskyldte utgiveren Jacobsen for historieforfalskning!

SISTE DAG

Møtet startet med at advokat Schjødt forsøkte å legge frem en artikkel av Sverre Hartmann i DAGBLADET i 1965. Advokat Wiesener avviste artikkelen som dokument i saken såfremt den inneholdt synspunkter som var i strid med det Hartmann hadde sagt som vitne i retten. Artikkelen ble da ikke tatt med som dokument.

Schjødt fullførte så sitt prosedyreinnlegg.

Wieseners replikk.

— Min motpart snakket nokså demagogisk om dem som svek under okkupasjonen. Han nevnte med hån dem som forsøkte å komme opp igjen etter rettsoppgjøret. Det sies om Jacobsen at han intet har lært på disse årene etter krigen.

Schjødt finner boken gjennomført forferdelig og mener at dens oppgradering av Quisling er vederstyggelig. Men noen idealisering av Quisling finner man ikke i boken. Hovedpunktene syv og ti gjelder ellers ikke bare Quisling, men har langt større utstrekning. Vi har fått høre fra Schjødt en skilddring av hvordan en forutsetningsløs leser av boken kan bli forledet. At Schjødts alminnelige mann skulle plukke ut nettopp Hewins' bok blant all annen litteratur om dette emne er lite trolig. Hvis denne mann eksisterer, kan han ikke ha unngått å lese de kanoniserte lærebøker om denne vår tids historie.

Derefter gikk adv. Wiesener over til kort å behandle de 14 punktene påny.

Schjødt replikk.

Adv. Schjødt var svært kort i sin replikk. Han bare gjentok det han før hadde

(Forts. side 8)

For Ungdommen

UNGDOMMEN OG RETTSAKEN

Vi håper at også bladets unge lesere vil ofre litt tid og interesse på den rettsak som har pågått mellom Hans S. Jacobsen og stortingsmann Sverre Løberg. I og for seg kan det naturligvis ikke fengse oss så sterkt dette om Løberg får sine injurier mot Jacobsen mortifisert eller ikke. For saksøkeren kan det vel igrunnen heller ikke bety så meget om Løberg mener både det ene og det annet om ham. Vi skulle faktisk tro at når alt kommer til alt er det ikke verre enn det Jacobsen mener om injurianten, men som han er klok nok til ikke å utbasunere offentlig.

Det som først og fremst interesserer ungdommen i denne sak — og det uansett hvilket resultat en byrett i Oslo kommer til — er at det faktisk kan reises og reises berettiget tvil om riktheten av det som er terpet inn i ungdommen i skole og presse nå gjennom snart 25 år. De mange interessante vitneprover og ikke minst general Bushenhagens presisering av det tyske syn på Norges påståtte fortsatte krig etter kapitulasjonen viser at det hele ikke er så enkelt som man har villet innbilde oss. Vi har vel mange av oss hatt våre tvil om den historie vi er blitt innpodet er den virkelige, og om rettsaken ikke har fortalt oss noe annet, så ialfall dette at en slik tvil i høy grad har vært berettiget.

Vi hører til en ny generasjon som har muligheter for å se objektivt på det som skjedde i forbindelse med den tyske okkupasjon av Norge. Vi vil ikke la oss binde av en ensrettet «seierherrenes» historieberetning. Dels fordi ungdommen ikke så gjerne avfinner seg med halvsannheter, for ikke å snakke om halv- eller helligner. Og en usannhet blir jo ikke mere sann av å gjentas påny og påny — og det vesentlig av de samme partsrepresentanter som snart opptrer som historieskrivere, snart som vitner i rettsalene.

Men viktigere enn dette er at vi tror denne uklarhet og denne tvilsomme historieskrivning er et lik i lasten på et samlet og nasjonalt Norge som vil finne igjen seg selv i en verden i oppløsning. Vi godtar ikke legenden om hundretusen norske forrædere. Den er en fornærmelse mot alle nasjonaltenkende nordmenn å servere slikt som historie.

DESSVERRE

har vi ikke fått plass til annet enn referatet fra Løberg-saken i dette nummer. Blant annet har vi måttet la stå over «Horst Wessel» og ungdomsspalten forøvrig. Vi får komme fryktelig tilbake i neste nummer.

VI MINNER

om Forbundets årsmøte i Restaurant Grotten fredag 18. april kl. 17. Det blir sikkert et interessant møte.

SMAKER AV FUGL

President Nixon har på en pressekonferanse tatt til orde for at Europa må bli en selvstendig makt uavhengig av både USA og Sovjetsamveldet. Og det smaker jo av fugl, hvis han bare mener det og er villig til å ta konsekvensene av det. Ellers har jo striden mellom de to kommunistiske stormakter, Sovjetsamveldet og Kina vakt nye forhåpninger i vest om en endret verdenssituasjon. Men kjenner vi vestens politiske genier rett, klarer de vel å forspille denne sjansen også.

MASSEGRAV DET IKKE SKRIVES OM

Vi kan pussig nok ikke se at dagspressen, som ellers er

så interessert i både krigs- og etterkrigsforbrytelser, har nevnt engang en ny massegrav som er oppdaget i Landkreis Mainz. Man fant der knokkeldeler av tyske soldater. Grunnen til tausheten er kanskje at området etter krigens slutt først tjente amerikanerne og derefter franskmennene som fangeleir for tyske soldater. Det var her samlet titusner av dem og det var alminnelig kjent at svært mange av fangene omkom av sult. På samme måte som i Belsen. Men sistnevnte sted hendte det jo under siste fase av en krig hvor så å si alle kommunikasjoner var brutt.

BDNS

I Tyskland, nærmere bestemt på et møte i Vest-Berlin, ble det i slutten av februar dannet et Bund Deutscher National-Sozialisten. Det ble vedtatt vedtekter hvorav det fremgår at man ikke betrakter seg som et politisk parti, men heller som et samlebehold for enkeltpersoner og nasjonalsosialistiske grupper og foreninger. Spørsmålet om partistiftelse vil da bli avgjort senere. Skjønt hvorledes det skal kunne skje i det demokratiske nye Tyskland med dets uhyrlige meningsterror lyder gåtefullt.

OVER TO TREDJEDELER

Og eftersom vi nevnte Vest-Tyskland og dets demokratiske praksis, så minner vi om at mens de tyske partipolitikere — spesielt da de sosialdemokratiske (med forbundspresident Heinemann i spissen) kappes om å forsikre at det ikke skal ta slutt med forfølgelsen av såkalte krigsforbrytere (tyske sådanne naturligvis!), har det vært holdt en gallupundersøkelse, som viser at over to tredjedeler ønsker at det skal settes slutt for den fortsatte forfølgelse. Bare 23 pst. ville at den skulle fortsette. Men det betyr naturligvis ikke demokratene seg om!

JAPANSK HITLER

Den japanske ministerpresident Sato forsvarte seg i en debatt mot anklager fra den opposisjonelle Kasuga om at han opptrådte som en Hitler-lignende diktator. Sato svarte: «Jeg er ingen Hitler». Hvorpå Kasuga svarte: «Jeg har ikke sagt at De er noen Hitler. Det kan De slett ikke være. De har hverket hans dyktighet eller geni.»

NIXON MOT «ENTARTET KUNST»?

President Nixon har meddelt Nasjonalgalleriet i Washington, som forsyner Det Hvide Hus med kunstgjensstander at han ikke ønsker «ekstrem samtidskunst». Kort etter forsvant fra Det Hvide Hus alle verker som presidenten kunne tenkes å innbefatte i «moderne kunst». De malerier som nå finnes der er landskaper, stilleben og fremstillinger av historisk-patriotiske hendelser. Så nå går den gode Nixon faktisk Hitler en høy gang og vil vel bli utsatt for alle gode kulturoppsløsende vestreradikaleres avsky og forakt.

DEMOKRATER IMELLOM

I det meget demokratiske Tyskland av idag tar man ibruk alleslags politiske midler. Som et ledd i aksjonen mot National-Zeitung og dets utgiver dr. Frey, har man nå gått over til attentatforsøk. Det kom således nylig et brev til dr. Frey. Det ble ikke åpnet av ham selv, men av to kvinnelige sekretærer, og under åpningen sprutet det ut etsende syre som traff de to kvinner i øynene. De måtte straks tas under legebehandling.

HANGARSKIP BLIR SIVILIST

Engelske aviser forteller at en gruppe finansfolk fra Bundestyskland planlegger å kjøpe det uttjente britiske hangarskip «Victorius» for 80 millioner kroner. Meningen er å bygge om skipet til en flytende utstillingspaviljong som skal reise verden rundt og drive vervevirksomhet for tysk industri. I slutten av mai 1941 var «Victorius» en av hovedaktørene da det tyske slagskip «Bismarck» ble senket i Atlanterhavet.

FORRETNINGEN MÅ GÅ VIDERE

Vår gamle venn nazijege- ren Simon Wiesenthal må tenke på fremtiden eftersom det vel begynner å bli tynt med viltet. I et foredrag har han gått kraftig tilfelts mot foreldelse av «naziforbrytelsene», men han medgav at det ikke så meget dreiet seg om å få straffet folk. Det gjaldt langt mere å bryte opp påny og påny «likegyldighets panser». Wiesenthal forsikrer at det var en feiltagelse å tro at naziproblemet var et biologisk problem og at nazismen ville dø ut med de siste av denne generasjon. Men nazismen vokste frem igjen og derfor var naziprosessene intet spørsmål om fortiden, men om fremtiden. Så Wiesenthal sørger tydeligvis for at forretningen skal kunne gå videre også imorgen.

ANNELIESE PAROW

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - v/Lademoen kirke - Voldsminde

FOLK og LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo 4
Telefon 37 76 96
Boks 3214 — Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15. Mandag og lørdag holdes kontorene stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Abonnementspriser:

Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår i Skandinavia. Utlandet kr. 25,— pr. halvår. I nøytralt omslag innenlands: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Løssalg kr. 1,50

Bruk postgironr.: 16 450

Utgiver A/S Folk og Land
Viking Boktrykkeri

Løbergsaken — —

sagt om fortsatt norsk krigførsel etter 10. juni 1940, og konkluderte med å påstå at det ikke hadde kommet frem noen beviser som kunne avsvette påstanden om fortsatt krig i Norge!

Partene avslutter

Til slutt i maratonsaken fikk partene, Jacobsen og Løberg, ordet.

Jacobsen innledet med å si at han var retten takknemlig for den romslighet den hadde vist i denne sak. Da boken «Quisling — profet uten ære» kom ut, vakte den enorm oppsikt og ble slaktet i pressen. Han fortsatte med å si at han var spesielt glad for at punktet om kapitulasjonsavtalen hadde blitt viet slik stor oppmerksomhet. Når den dag kommer at alle dokumentene blir fremlagt, vil myten om fortsatt krigførsel bli endelig avlivet. En våpenstillstandsav-

tale sluttet av de krigførende iflg. Haagerkonvensjonen. Den kan være lokal eller alminnelig, i Norge var den alminnelig og total.

Det er både juridisk og faktisk fastslått at de norske soldater i England var å betrakte som frivillige i den britiske hær, slik som de norske frontkjempere var det i tysk tjeneste, sa Jacobsen som avslutning i sitt innlegg.

Løberg forsøkte i sitt innlegg å gjøre det klart for retten at han hadde reagert slik han gjorde etter å ha lest boken, på bakgrunn av at han ble sendt i tysk fangenskap under okkupasjonen! Dette understreket han ved å lese opp for retten et avsnitt fra sin egen bok.

Dermed ble saken tatt opp til doms. Dommen faller i midten av denne måned.